

СЕКЦІЯ 1 ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ДЕФІНІЦІЇ «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ» ТА «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я» DEFINITIONS "PUBLIC ADMINISTRATION" AND "PUBLIC ADMINISTRATION IN HEALTHCARE"

У статті проаналізовано понятійний апарат наукового напрямку, який стрімко розвивається останнім часом у теоретико-методологічному обґрунтуванні реформ, та окремо реформи охорони здоров'я України. Питання подальшої трансформації системи охорони здоров'я в Україні потребує розробки та розбудови комунікаційної діяльності на всіх рівнях, отже, для цього як підґрунтя необхідне розуміння дефініцій «публічне адміністрування» та «публічне адміністрування в сфері охорони здоров'я». В статті проаналізовано український науковий досвід щодо узагальнення підходів та чіткого визначення та розділення понять «публічне адміністрування» та «публічне управління».

В аналізі наукової літератури проведено всебічний розгляд понять в різних галузях наук (політологія, публічне управління та адміністрування, економіка). Надано основні визначення понять «державне управління», «публічне управління», «публічне адміністрування». Визначені спільні риси та різниця між цими поняттями. Повнота та взаємозамінність дефініцій. Визначено можливу зміну трактування понять у контекстному сенсі, особливо коли йдеться про державний та муніципальний рівень. Зазначено про суб'єктивність визначення терміну «публічне адміністрування» в певній кількості наукових робіт. Надано тлумачення цих дефініцій у контексті категоріально-понятійного розуміння одного і того ж явища або процесу. Розглянуто зміст та повноту дефініцій у правовому полі українського законодавства в аспекті його сутності та співвідношення з державним управлінням. Проведено порівняння та визначено невідповідність наявної системи критеріїв Європейського Союзу стосовно адміністративних процедур органів публічної влади в контексті демократизації процесів управління. Крім того, зазначено необхідність чіткого визначення шляхів переходу від концепції «державного управління» до «публічного управління». Узагальнено визначення і тлумачення сенсу і змісту поняття «публічне адміністрування» та «публічне адміністрування в сфері охорони здоров'я». Автором надано власне визначення поняття «публічне адміністрування охороною здоров'я».

Ключові слова: державне управління, публічне адміністрування, публічне управ-

ління, публічний, управління, публічне адміністрування в сфері охорони здоров'я, охорона здоров'я.

In the article given analyzes the conceptual apparatus of the scientific field, which is rapidly developing in recent years in the theoretical and methodological justification of reforms and in particular in health care reforms in Ukraine. The issue of further transformation of the health care system in Ukraine requires the development of communication activities at all levels, so this requires an understanding of the definitions of "public management" and "public administration in the field of health care". The article analyzes the Ukrainian scientific experience in generalizing approaches and clearly defining and dividing the concepts of "public administration" and "public management". In the analysis of scientific literature, the comprehensive consideration and completeness of filling of concepts in various branches of sciences (political science, public management, and administration, economy) are given. The basic definitions of "public administration", "public management", "government administration" are given. The common features and the difference between these concepts are defined. Completeness and interchangeability of definitions. A possible change in the interpretation of concepts in the contextual sense has been identified, especially when it comes to the state and municipal levels. The subjectivity of the definition of the term "public administration" in several scientific papers is indicated. The interpretation of these definitions in the context of a categorical-conceptual understanding of the same phenomenon or process is given. The content and completeness of definitions in the legal field of Ukrainian legislation in terms of its essence and relationship with public administration are considered. A comparison is made and the non-compliance of the existing system of criteria of the European Union concerning administrative procedures of public authorities in the context of democratization of management processes is determined. In addition, the need to clearly define the ways of transition from the concept of "government administration" to "public administration" was noted.

Key words: governance, public administration, public management, public, management, health care, public management in healthcare.

УДК 35::351,354.1; 61::614.2,614.39;
351:614.2
DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2021.25.1>

Самофалов Д.О.

к. мед. наук,
докторант кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук
Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
директор
Південний міжрегіональний департамент
Національної служби здоров'я України

Постановка проблеми в загальному вигляді. Спрямованість України до Євросоюзу сприяє значній кількості державно-управлінських реформ, внаслідок яких відбувається трансформація багатьох сфер. Не є винятком і трансформація самої системи державного

управління. Процес такої трансформації призводить до розділення старого поняття «державне управління» на декілька різних дефініцій: «державне управління», «публічне адміністрування», «публічне управління». Отже, важливим питанням є чітке, у тому числі і наукове

розгалуження, між контролюючою функцією держави та владними повноваженнями народу. Адже участь в управлінні державними справами – це невіддільне конституційне право кожного громадянина.

Водночас реформа в сфері охорони здоров'я призводить до змін інституцій у цій сфері, що потребує розробки інших підходів до формування системи. Безперечно і те, що сама по собі сфера охорони здоров'я та її працездатність належить до головних соціальних гарантій держави.

Для розуміння трансформаційних процесів у сфері охорони здоров'я та управління охороною здоров'я важливо узагальнити підходи та чітко розділити поняття «публічне адміністрування» та «публічне управління». Крім того, необхідно чітко визначити шляхи переходу від концепції державного управління до публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом значно збільшилася увага до питань та дефініцій у державному управлінні. Серед вітчизняних дослідників, які розглядали ці поняття, слід відзначити А. Авер'янова, Г. Атаманчука, М. Міненко, О. Оболенського, Ю. Сурміна та інших. Роботи таких дослідників, як І. Грицяк, В. Коваленко, А. Колодій, Н. Мельтюхова, присвячені публічному адмініструванню, а Л. Гонюкова, В. Голубь, В. Козаков, В. Ребало досліджували публічне управління.

Однак у вітчизняній науці майже не розглядаються особливості дефініцій «публічне адміністрування» та «публічне управління» в сфері охорони здоров'я та не визначено необхідність переходу від концепції державного управління до публічного управління під час трансформаційних процесів у сфері охорони здоров'я України.

Метою статті є аналіз дефініцій «публічне адміністрування» та «публічне адміністрування в сфері охорони здоров'я» як підґрунтя комунікативної діяльності у трансформаційних процесах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку В. Мартиненко, основною ознакою державного управління є авторитарність врядування за рахунок формування та реалізації системи державних органів виконавчої влади на всіх рівнях адміністративно-територіального поділу країни. Ці органи, відповідно, застосовують способи, механізми та методи владного впливу на суспільство [1]. В сучасному Енциклопедичному словнику з державного управління поняття «державне управління» визначено як діяльність держави (органів державної влади), спрямована на створення умов для найповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження

різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [2].

У той же час у сучасній науці та у вітчизняних дослідженнях відсутнє єдине уніфіковане визначення поняття «публічне адміністрування». Так, в термінологічному словнику з публічного управління Р.А. Науменко (2018) категорію «публічне адміністрування» тлумачить як вид організаційно-розпорядчої діяльності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, спрямованої на підготовку та впровадження публічно-управлінських рішень, управління персоналом, надання публічних послуг. Публічне адміністрування тлумачиться як складова частина публічного управління, яке здійснюється на професійній (неполітичній) основі, залучаючи у разі потреби неурядових партнерів для спільного вирішення проблем, що постають у цій сфері [3].

Ю.П. Сурмін, В.П. Трощинський в енциклопедичному словнику з державного управління визначають публічне адміністрування, як теорію і практику державного управління, яка характеризується реалізацією адміністративних процедур шляхом публічної діяльності, застосування інструментів демократичного врядування, упорядкування суспільної діяльності та надання адміністративних послуг як засобу реалізації прав та свобод громадян [2].

Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун та інші (2018), розглядаючи основи публічного адміністрування, відзначають дискусійність поняття «публічне адміністрування» в різних галузях наук (політологія, публічне управління та адміністрування, економіка). Як і більшість науковців, які досліджували етимологію поняття «публічне адміністрування», Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун та інші (2018, Основи публічного адміністрування, с. 8) роблять посилання на походження слова та його тлумачення в англійській мові і перекладають як «управління на державному та місцевому рівні; державне управління» [4].

Втім, науковці погоджуються з визначенням, яке стосується правового регламентування діяльності в сфері публічного адміністрування, і вважають, що «публічне адміністрування – це регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг» [4, с. 8–9].

Водночас науковці передбачають зміну трактування поняття в контекстному сенсі і визнають тлумачення публічного адміністрування

як державного управління та муніципального управління як складника публічного адміністрування або їх сукупності [4, с. 9].

Слід зазначити, що визначення терміну «публічне адміністрування» є достатньо сумнівним, оскільки аналіз його відбувається суб'єктивно на підставі визначень деяких авторів публікацій та енциклопедичних видань, не враховуючи методи наукового дослідження змісту понять та їх семантичного навантаження. Так, відповідно до тверджень Н.В. Філіпової поняття «публічне адміністрування» є вищим, аніж поняття «публічне управління» [5].

А.О. Даниленко (2019) розглядає поняття «публічне адміністрування» в контексті доктрини юридичної науки щодо категоріально-понятійного розуміння одного і того ж явища або процесу. Автор статті також наголошує на відсутності єдиного визначення поняття «публічне адміністрування» і зазначає суб'єктивізм наявних визначень, які ґрунтуються на власній думці науковця-дослідника, з чим нам складно не погодитись. Привертає увагу думка, що відсутнє обґрунтування різниці між поняттями «державне управління» та «публічне адміністрування», відповідно, відсутнє обґрунтування різниці і між державною та публічною адміністрацією. Цікавою є думка щодо причин виникнення такої ситуації в науці, яку автор публікації розглядає як діапазон від відсутності правового трактування понять «державне управління» та «публічне адміністрування» до «гіперкомплексу ознак цього процесу» [6].

На думку Л. Кошелевої (2018), основною проблемою виступає невідповідність наявної системи критеріїв Європейського Союзу стосовно адміністративних процедур органів публічної влади в контексті демократизації процесів управління [7].

О.Б. Ігнатюк, В.В. Горачук (2021) також розглядають зміст публічного адміністрування в правовому полі українського законодавства в аспекті його сутності та співвідношення з державним управлінням. На думку авторів, засади публічного адміністрування формуються в правовому полі з урахуванням європейських принципів публічного адміністрування та принципів державного управління. Дослідники дотримуються поглядів щодо поєднання європейських та українських підходів щодо публічного адміністрування та державного управління. Авторами статті пропонуються загальнотеоретичні засади публічного адміністрування, які є і конституційними принципами одночасно. [8].

Н. Максименцева (2018) на підставі аналізу великої кількості досліджень щодо розуміння публічного адміністрування в галузі публічного управління та правових наук надає власне визна-

чення поняття «публічне адміністрування» в певній галузі досліджень і вважає публічне адміністрування певною формою публічно-управлінської діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій як суб'єктів публічної адміністрації, які реалізують політику в певній сфері [9].

Н.О. Шура (2016) доводить, що публічне адміністрування доцільно розглядати як процес, який має низку етапів для забезпечення функціонування та взаємодії органів публічного адміністрування. Виокремлюються «регулятори соціально-економічних процесів» відповідно до принципів публічного адміністрування і які стосуються максимальної наближеності до потреб громадян, спрямованості дій управлінців на забезпечення належного сервісу, гнучкості і здатності до новаторських рішень в забезпеченні сервісних послуг. До завдань публічного адміністрування віднесено створення прозорості, доступності адміністративних послуг та їх належного надання. Н.О. Шура публічне адміністрування визначає як процес «реалізації владних функцій органами державної влади та місцевого самоврядування, який забезпечує ефективну взаємодію останніх із представниками громадянського суспільства та створює умови для функціонування влади як публічної категорії» [10].

І. Бінько (2020), аналізуючи появу поняття «публічне адміністрування» та його використання в українській науці, робить власні висновки щодо змісту і сенсу публічного адміністрування і розглядає його як складник державного управління, оскільки публічне адміністрування реалізує механізм державного управління щодо реалізації прав і свобод громадян у межах законодавства. Державне управління розглядається крізь призму здійснення державного управління по «відношенню до системи органів і установ держави, об'єктів права власності держави». Під об'єктом державного управління розуміється «сам апарат держави», який має зовнішню функцію щодо здійснення публічного адміністрування, шляхом реалізації якого надає суспільству публічно-сервісну послугу [11].

Утім, окремо слід визначити роботи, в яких проводиться аналіз відмінностей понять «державне управління», «публічне управління» та «публічне адміністрування». Так, Н.В. Філіпова (2015), аналізуючи такі відмінності, визначає, що публічне управління – це «щось більше, ніж просто набір загальних інструментів управління, публічне управління вивчає взаємодію між політичною системою, державним сектором, співвідношення муніципальних, державних та народних інтересів із залучення суспільства до механізму контролю всіх органів влади» [5].

У той же час певні автори, зокрема В.Л. Тодосійчук (2018), розглядають поняття «державне управління» та «публічне управління» як синоніми [12].

А Є.І. Таран, аналізуючи співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління», зазначає, що терміни «державне управління» та «публічне управління» не є тотожними, втім, «державне управління» ближче до терміна «публічне адміністрування». На думку автора статті, відбулись певні трансформаційні процеси і з'явилась нова форма управління в публічному секторі, яка отримала назву «публічне адміністрування», що, на думку автора, «стало закономірним кроком у розвитку державного управління». Що стосується важливих дефініцій між цими термінами, то у разі «державного управління» суб'єктом управління виступає держава, тоді як у разі «публічного управління» – народ [13].

Так само і М.М. Бліхар (2020) досліджує публічне адміністрування як форму реалізації публічної влади. Публічне адміністрування тлумачиться з позиції розширення кількості зацікавлених суб'єктів в адмініструванні, зокрема, це стосується органів місцевого самоврядування, які, на думку автора статті, «активно залучаються» до процесу публічного адміністрування [14].

Для розуміння реформи системи охорони здоров'я також слід розглянути, як поняття публічне адміністрування визначається у контексті сфери охорони здоров'я. В термінологічному словнику з публічного управління О.Д. Фірсова (2018) дає визначення поняття «публічне адміністрування в охороні здоров'я», яке тлумачиться як діяльність суб'єктів публічного адміністрування із забезпечення інтересів і свобод фізичних та юридичних осіб у контексті законодавчо визначених порядків реалізації своїх повноважень шляхом прийняття адміністративних рішень і надання адміністративних послуг у сфері охорони здоров'я: державна акредитація закладів охорони здоров'я; атестація лікарів; ліцензування господарської діяльності з медичної практики; ліцензування господарської діяльності з переробки донорської крові та її компонентів, виготовлення з них препаратів; ліцензування на проведення дезінфекційних, дезінсекційних, дератизаційних робіт (крім робіт на об'єктах ветеринарного контролю); ліцензування виробництва лікарських засобів; надання підтвердження про державну реєстрацію медичної техніки та виробів медичного призначення; реєстрація оптово-відпускних цін на лікарські засоби і виробів медичного призначення, що закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів [15].

У публікаціях щодо розуміння публічного адміністрування сферою охорони здоров'я розглядаються окремі його змісти. Так, А. Неугодніков (2019) розглядає розвиток і функціонування публічного адміністрування в сфері охорони здоров'я в контексті впливу на нього наслідків суспільного розвитку. Для цього вважає доцільним розробку концепції сталого розвитку системи охорони здоров'я. Дослідник характеризує сутність публічного адміністрування в сфері охорони здоров'я на «основі поєднання загальної теорії адміністративного права та специфіки сфери охорони здоров'я як регламентованої законами та іншими нормативно-правовими актами виконавчо-розпорядчої діяльності щодо охорони та забезпечення належного стану повного фізичного, психічного і соціального благополуччя шляхом прийняття адміністративних рішень та надання встановлених законами послуг у сфері охорони здоров'я» [16].

До інституційного механізму публічного адміністрування А. Неугодніков відносить центральні органи державної влади (Міністерство, служби сфери охорони здоров'я), органи охорони здоров'я на місцевому рівні (місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, органи представницької влади на місцевому рівні), заклади охорони здоров'я, громадські об'єднання.

Д.І. Горбатова (2019) в контексті охорони здоров'я розглядає взаємозв'язок понять «державне управління, «державне регулювання» та «публічне адміністрування». Державне управління та державне регулювання розглядаються як пов'язані поняття, де перше є більш масштабним явищем і спрямоване на реалізацію функцій держави, а друге поняття (державне регулювання) тлумачиться як «система заходів, що здійснює вплив на конкретну сферу суспільних відносин за допомогою нормативно-правової основи». Публічне адміністрування визначається як процес, який є узагальненим і включає численні процеси, котрі реалізуються на всіх циклах управління з визначенням як суб'єктів, так і об'єктів управління [17].

Державне регулювання вважається поняттям більш широким, ніж публічне адміністрування, яке, на думку Д.І. Горбатова, має технічне значення. Охорона здоров'я в цьому контексті розглядається з позицій державного управління та регулювання. Вважається, що вона охоплює різні форми управлінської діяльності і поділяється на відповідні сфери, зокрема: санітарно-епідеміологічна, надання медичної допомоги, економічна, координуюча, організаційна тощо. До суб'єктів державного управління сфери охорони здоров'я відносять органи державної влади, уповноважені на здійснення цієї діяль-

ності. Форми державного управління в сфері охорони здоров'я розглядаються як зовнішні (взаємодія з державними органами для забезпечення виконання завдань і функцій з державного управління в охороні здоров'я) та внутрішні (організація внутрішньої роботи відповідного органу тощо), де виконують свої повноваження органи місцевого самоврядування та виконавчої влади з охорони здоров'я, які мають підзаконний, виконавчо-розпорядчий і юридично-владний характер. Основною формою державного управління у сфері охорони здоров'я визначається вироблення загальнообов'язкових норм і видання правових управлінських актів, які регламентують відносини та організаційні процеси в сфері охорони здоров'я [17].

О. Сіделковський (2020) визначає суб'єктів публічної політики в сфері охорони здоров'я: органи владних повноважень; органи державної влади та місцевого самоврядування [18].

А.Г. Миронов (2020) до суб'єктів публічного адміністрування в сфері охорони здоров'я з посиланням на дослідження інших авторів відносить три типи суб'єктів:

1) визначають та розробляють стратегію діяльності з публічного адміністрування сферою охорони здоров'я;

2) безпосередньо втілюють у життя та забезпечують публічне адміністрування сферою охорони здоров'я;

3) сприяють публічному адмініструванню сферою охорони здоров'я [19].

В.П. Прасол (2021) публічну адміністрацію тлумачить як «сукупність державних і недержавних структур та уповноважених осіб, які виконують функції держави. Основними елементами публічної адміністрації є: а) органи виконавчої влади; б) адміністративний апарат; в) виконавчі органи місцевого самоврядування» [20].

М.В. Долгіх (2021), аналізуючи інші джерела, бере за визначення твердження, що публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я виконує одну з ключових ролей у здійсненні внутрішньої політики країни, яка полягає у прийнятті державно-управлінських рішень для реалізації концепції надання доступної медичної допомоги усім без винятку громадянам країни [21].

О.Г. Стрельченко (2019) визначає публічне адміністрування в сфері обігу лікарських засобів як частину публічного адміністрування загалом [22].

С.В. Книш (2019), аналізуючи зміст публічного адміністрування, визначає, що оптимізація організаційних засад виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин у сфері охорони здоров'я пов'язана з удосконаленням правової основи публічного адміністрування вказаною сферою та має забезпечити вирішення актуальних питань [23].

Висновки. В наявній вітчизняній науковій літературі відсутнє єдине визначення поняття «публічне адміністрування охороною здоров'я». Діапазон визначень достатньо широкий і стосується різних напрямів публічного адміністрування. Узагальнюючи визначення і тлумачення сенсу і змісту поняття «публічне адміністрування» та «публічне адміністрування в сфері охорони здоров'я», можна дати таке визначення поняттю «публічне адміністрування охороною здоров'я»: діяльність суб'єктів представницької демократії, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості та окремих громадян з вироблення та реалізації політики в сфері охорони здоров'я. Сфера охорони здоров'я включає: суб'єктів публічного управління та адміністрування; систему охорони здоров'я; суб'єктів системи охорони здоров'я; а також окремих професіоналів – надавачів медичної допомоги та послуг; надавачів немедичних послуг, у тому числі в межах державно-приватного партнерства; громадські об'єднання; громадян.

Отже, перспективи подальших розвідок у цьому напрямку будуть стосуватись більш вузького дослідження системи охорони здоров'я як підґрунтя для моделі комунікативної діяльності для забезпечення діяльності в публічному адмініструванні охороною здоров'я та переходу комунікацій на рівень окремого виду діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мартиненко В.М. Демократичне врядування: проблеми теорії та практики. *Публічне управління: теорія та практика*: Збірник наук. праць. Харків : Вид-во «ДокНаукаДержУпр», 2010. № 1. С. 16–22.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
3. Науменко Р.А. Публічне адміністрування Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. С. 142–143.
4. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. С. 8–9.
5. Філіпова Н.В. Зміна співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування», «публічне управління» в системі суспільно-політичної трансформації. *Державне управління: удосконалення та розвиток* : електронний журнал. № 6, 2015. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=865> (дата звернення 05.11.2021)
6. Даниленко А.О. Доктринальні підходи до визначення поняття публічного адміністрування. *Проблеми становлення правової демократичної держави*. 4-2019, Ч. 1, с. 25-27. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.4.1.6>

7. Кошелева Л. 2018 Основні теоретичні підходи до визначення публічного адміністрування. *Public Administration and Local Government*, 2018, issue 2(37), с. 13–19 URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_02\(37\)/4.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_02(37)/4.pdf).
8. Ігнатюк О.Б., Горачук В.В. Основні засади публічного адміністрування в правовому полі українського законодавства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 8 2021, С. 98–104 DOI: 10.32702/2306-6814.2021.8.98.
9. Максименцева Н. Правова детермінація поняття публічного адміністрування у галузі використання та охорони надр. *Адміністративне право і процес*. 5. 2018. С. 128–133 URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2018/5/26.pdf> (Дата звернення 02.11.2021).
10. Шура Н.О. Принципи публічного адміністрування як регулятори соціально-економічних процесів у національній економіці. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 14. 2016. С. 260–263. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/54.pdf> (Дата звернення 11.10.2021).
11. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. *Вісник АПСВТ*, 2020, № 3-4. С. 41–47. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3-4_2020-41-47.pdf (дата звернення 17.10.2021).
12. Тодосійчук В.Л. Публічне адміністрування в Україні. *Економіка та управління підприємствами*. Випуск 34. 2018. С. 84–91. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/19.pdf (дата звернення 14.10.2021).
13. Таран Є.І. Співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління» у трансформаційних процесах України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Том 31 (70) № 2 2020, с. 33–37. DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2020.2/05>.
14. Бліхар М.М. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7/2020. С. 247-250. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/65.pdf (дата звернення 14.10.2021).
15. Фірсова О.Д. Публічне управління : термінол. слов./уклад.: В.С.Куйбіда, М.М.Білинська, О.М.Петроє та ін. ; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. С. 143.
16. Неугодніков А. Публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я. *Юридичний вісник*. № 3, 2019. С. 63–69. DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i3.940>.
17. Горбатова Д. І., Форми державного управління у сфері охорони здоров'я. *Право і суспільство*. № 4. 2019. С. 166–173. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-24>.
18. Сіделковський О. Суб'єкти формування та реалізації публічної політики у сфері охорони здоров'я. *Публічне право*. № 1 (37). 2020. С. 116-123. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/37/pdf/pr-2020-37-10.pdf> (дата звернення 18.10.2021).
19. Миронов А.Г. Адміністративно-правове забезпечення державного контролю в сфері охорони здоров'я : дис. ... доктора філософії, Запоріжжя, 2020. 188 с.
20. Прасол В.П. Механізми публічного управління розвитком недержавного сектора охорони суспільного здоров'я в Україні : дисертація к.н. з держ. упр. 25.00.02 – механізми державного управління Подається на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління. Харків, 2021. С. 194.
21. Долгіх М.В. Теоретичні засади реформування механізмів публічного управління системою охорони здоров'я : дисертація докт. філос. за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Київ. 2021. 255 с.
22. Стрельченко О.Г. Публічне адміністрування у сфері обігу лікарських засобів : автореф. дис. ... доктора юрид. наук. Дніпро 2019, 38 с.
23. Книш С.В. Адміністративно-правові відносини у сфері охорони здоров'я в Україні. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук Тернопіль. 2019. 39 с.